

Asia: VN/16703/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta vanhuspalvelulain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Pidätkö luonnoksessa esitettyä muutosta kannatettavana?

Ei

2. Onko esitetty muutos toimiva ratkaisu talouden tasapainottamiseksi?

Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne palvelujen toteuttamisesta taloudellisesti kestäväällä tavalla.

Nopeat, edestakaiset siksak- päätökset mitoituksen muutoksista eivät ole toimivia. Esim. RAI-mittaristo on ollut laajasti lyhyen aikaa käytössä. Nyt olisi hyvä jatkaa 0,65n mitoituksella, ja saada pidempiaikaisempaa kokemusta ja tutkimusnäyttöäkin vaikutuksista, myös talouden näkökulmasta. Hyvinvointialueet ovat toimineet niin ikään vasta vähän aikaa. Mitoituksen alentaminen saattaa aiheuttaa ennalta tiedostamattomia taloudellisia kuluja, ja vielä tärkeämpänä ikääntyvien ja vanhojen ihmisten keskuudessa arvottomuuden kokemusta ja turvattomuuden tunnetta. Eettisesti tarkasteluna ei ole oikein eikä kestävää, että huonokuntoisimmat vanhat ihmiset joutuisivat osallistumaan talouden säästötalkoisiin tarvitsemansa hoivan osalta.

Tarvitaan ammattihenkilöiden työnjaon kehittämistä. Yhtenä kehittämistavoitteena voisi olla henkilöstörakenteen optimointi niin, että toiminta ja palvelut ovat sovitun mukaisia.

3. Onko esitetty muutos toimiva ratkaisu henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden turvaamiseksi?

Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne henkilöstön saatavuuden turvaamisesta asiakkaiden palvelutarpeita vastaavalla tavalla.

Henkilöstön eettinen kuorma saattaa lisääntyä, mikä voi johtaa alanvaihtoon. Koska asukkaat ovat enenevässä määrin paljon apua tarvitsevia, hoitotyö on jo nykyisellä mitoituksella raskasta. Mikäli mitoitusta lasketaan, työ muuttuu entistä raskaammaksi ja henkilöstö väsy. Tulevaisuudessa on vaikeampaa saada henkilöstöä työn raskauden vuoksi. Emme saa muuttaa hoivakoteja vanhojen ihmisten säilytyspaikoiksi. Se ei ole ihmisarvoista elämää. Vanhoilla ihmisillä oltava oikeus hyvään hoivaan elämänsä loppuun saakka.

Mitoituksen muututtua 0,65 näyttää siltä, että alan henkilöstön "pitovoima" on ollut entistä parempi. Henkilöstön työhyvinvointi ja työssä jaksaminen ovat keskeinen tekijä hyvän ja laadukkaan hoivan tarjoamisessa. Tarvitaan lisää selvitystyötä ja tutkimusta niistä vaikutuksista, joita 0,65 mitoitus on saanut aikaan. Nyt ko. mitoituksen voimassaoloaika on ollut vasta lyhytkestoinen. Jo saadut kokemukset ovat olleet myönteisiä. Moniammatillisen työn lisääminen ja työnjaon joustavoittaminen on mahdollistunut mitoituksen noston myötä.

Koko palvelujärjestelmää on edelleen kehitettävä. Tässä yhteydessä on huomioitava myös vanhusjärjestöjen tekemä laaja-alainen ammatillinen työ ennaltaehkäisevässä ja toimintakyvyn lisäävässä ja ylläpitävässä toiminnassa ikääntyvien ja vanhojen ihmisten kanssa. Se on kokonaistaloudellisesti myös merkittävää. Vanhushoivan kustannukset tulevat jatkossa vielä entisiä arvioita enemmän lisääntymään, mikäli järjestöjen tekemän työn rahoitusta tullaan vähentämään. Tavoitteena on oltava se, että ikääntyvä väestö pysyy mahdollisimman toimintakykyisenä mahdollisimman pitkään sekä ikääntyvien ja vanhojen ihmisten omatoimijuutta tuetaan.

4. Kuinka suurelle osalla asiakkaista arvioitte vähimmäismitoituksen 0,6 olevan riittävä turvaamaan laadukkaat ja asiakasturvalliset palvelut?

Valitse seuraavista vaihtoehdoista sopivin

50 % tai vähemmän

Voitte esittää 0,6 mitoituksen riittävyyteen liittyviä näkökohtia.

Jo nyt on suuntaus ollut se, että hoivayksiköihin tulee yhä huonompikuntoisia vanhuksia. Mikäli mitoitus ei vastaa tarvittavan hoivan määrää, heijastuu se muiden palvelujen tarpeeseen, esim. päivystyksellisen hoivan ja erikoissairaanhoidon kulut tulevat nousemaan, koska asukkaat lähetetään entistä herkemmin sairaalahoitoon, jos ei ole resursseja hoitaa heitä hoivakodeissa. Mahdollisesti myös asukkaiden makuuhaavat tulevat lisääntymään, jos yksiköissä ei ole riittäviä henkilöresursseja ja aikaa ylläpitää toimintakykyä ja kuntouttaa asukkaita. Jos mitoitusta lasketaan, virkkeellisyys ja laadukas saattohoito ei tule toteutumaan monessakaan yksikössä. Käytännössä on todennettu, että ympärivuorokautisessa hoivassa vietetty aika on lyhentynyt ja että siellä ollaan vain hyvin sairaana ja/tai lähellä kuolemaa. Valvontaviranomaisten havainnot tukevat 0,65 mitoitusta.

Laajemmin on kysymys siitä, tuleeko sosiaalihuoltolain ja vanhuspalvelulain sekä laatusuositusten toteuttaminen olemaan mahdollista alemmalla mitoituksella? Riittääkö 0,6 mitoitus siihen, että tuetaan vanhojen ihmisten itsemääräämisoikeutta siinä määrin, kuin se mahdollista on. Tämä on tärkeä asia myös hoiva-asumisessa.

Jaamme yhteisen huolen myös siitä, hakeutuuko alalle riittävästi uusia opiskelijoita ja saadaanko alan pitovoima säilymään, jos mitoitusta nyt lasketaan.

Teknologiaa on hyödynnettävä lisää, esim. yöaikaisessa hoivassa sekä hoitajien kirjaamiskäytännöissä. Kehittämistyötä on tehtävä yhdessä ja uuden käyttöönotettavan teknologian kustannuksia on voitava huomioida palvelun hinnassa. Palvelukriteerit ovat jo nykyisin vaativat, joten uusia taloudellisia panostuksia ei välttämättä ole mahdollista tehdä.

6. Voitte esittää muut asiaan liittyvät näkökohtanne muutoksen vaikutuksista.

Jatkuvat muutokset (myös palvelukriteereissä) saattavat aikaansaada palvelutuottajien vähenemistä. Tilanteessa, jossa hoivapaikkojen tarve tulee vielä vuosia kasvamaan, ei ole järkevää ajaa alas hyvin toimivaa ympärivuorokautista hoivaa.

Palvelukriteerien yhdenmukaistamista eri alueilla olisi edistettävä, toki maantieteelliset erot huomioon ottaen. Mahdollisimman yhtenäiset kriteerit tukisivat todennäköisesti kustannusten kasvun hillitsemistä. Myös hoivan ja hoidon sisältö olisi tasalaatuisempaa.

Palveluntuottajilla on oltava luvanmukainen mitoitus ja se ei useinkaan ole yhtenevä lain kanssa. Myös valvova viranomainen vaatii korkeampaa mitoitusta mitä laki määrittelee. Tämä on huomioitava hoivan kustannuksissa.

Dufva Virpi
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto Valli ry